

Franska Profiler

H.Swenson

September 17, 2015

Efter att ha läst ut Bernhard¹ på bussresan in, har jag plötsligt ingen bok att läsa på hemresan efter kvällsundervisningen². Bland böckerna på mitt arbetsrum får jag syn på en liten häftad volym med titeln 'Franska Profiler' som jag måste ha köpt på antikvariat på grund av att bland dessa återfinnes mina två franska favoritförfattare Gide och Proust. Namnet på författaren däremot är mig obekant. Hugo Swenson, vem kan det vara? På baksidan en bild på en vithårig man med runda glasögon sittandes vid ett skrivbord. Han ger ett mycket sympatiskt intryck. Boken är utgiven på Natur och Kultur, och i slutet av volymen annonseras några av författarens verk såsom 'Paul Hoffman - Läroverksadjunkt' en roman från skolans värld. Klipp av uppskattande citat av Bo Bergman, Olle Holmberg och Anders Österling från de stora dagstidningar. Denne bortglömde författare från tidigt 40-tal med sina likaledes bortglömda titlar var tydligen en gång känd och hans romaner trycktes i tiotusentals exemplar. Fåfång är berömmelsen, snart nog dunstar den bort. Wikipedia upplyser om att Hugo Swenson var född 1879 och blev fil.kand i Uppsala 1903, och verkade mellan åren 1911 och 1944 som adjunkt i Skara, och dog 1957. Regelbunden skribent i 'Ord och Bild' och ordförande under en lång rad av år för Humanistiska Förbundets avdelning i Skara. Med andra ord den bildade läroverksläraren med en genuint humanistiskt intresse. En företrädare för en kultur som överlevde i Sverige fram till 60-talet och hade sin storhetstid under första halvan av 1900-talet oförtjänt nedvärderad under dess andra halva. En kultur obesjungen, men kanske dessa bortglömda titlar av denne författare utgör åtminstone en liten dokumentation.

Fyra franska författare presenteras, förutom de två redan nämnda, François Mauriac och Henri Alain-Fournier. De första två lockade mig att köpa boken, men de essäer han tillägnar dessa är ganska ointressanta. Visserligen är han väl medveten om bådas storhet, men detta förhållande framstår mest pliktskyldigast. Gide är den store moralisten trots allt, och han refererar till några av hans verk, med aktning och respekt, men utan personligt engagemang. Likadant med Proust. Han stöts ursprungligen bort från Proust vidlyftiga stil med alla dess utvikningar och endast med stor ansträngning och självövertvinnelse tycks det mig är det honom möjligt att ta sig igenom alla Prousts volymer. Hans sammanfattning är snarare artig än gripen. Kort sagt ingen av dessa essäer tillfogar mig något nytt. Betecknande nog vidrör han inte med en endaste rad varken Gides eller Prousts homosexuella böjelser, kanske av pryderi och den därtill tillhörande avsmaken, kanske rentav av okunnighet. Däremot är hans engagemang mer brinnande när det gäller Mauriac och den för mig okända Alain-Fournier. Uppenbarligen är han betydligt mera personligt engagerad, han skriver utförliga referat av romanerna och lyckas reta min nyfikenhet och mitt intresse. Mauriac framstår som den store familjeskildraren från Bordeaux-trakten, med sitt smått

¹ Die Kälte, recenserad i anslutning till denna

² Därav bussresan, inget lyse på cykeln!

perversa intresse för trasiga och smått frånstötande individer. Alain-Fournier, som dog tidigt under Första Världskrigets första månader i ett meningslöst uppdrag, är den unge esteten, en typ mycket vanlig under sekelskiftet, kanske främst hågkommen från den korrespondens han förde under sin ungdom med sin gode vän och sedemera svåger Jacques Rivière (som för övrigt dog ganska ung också, visserligen ej i krig men dock i tyfus), men vars enda roman synes inte oäven. Dessa essäer skrevs under 30-talet och samlade först i bokform 1941 och vars främsta syfte trots allt var att väcka nyfikenhet hos dem som ännu inte kände till de avporträtterade, inte att ge sammanfattande analyser, och därmed får man anse dem i sammanhanget vara lyckade.

Swenson skriver en klar och vårdad prosa. Inte så mycket stilistiskt briljant som kompetent. En god representant för en bildningstradition som tyvärr har dött ut.

September 18, 2015 **Ulf Persson:** *Prof.em, Chalmers U.of Tech., Göteborg Sweden* ulfp@chalmers.se